

הלכות גזלה ואבדה פרק ו

א. כל מי שנתחייב ממון לחברו הישראלי, וכפר בו ונשבע על שקר הרי זה חייב להחזיר לו הקרן שכפר בו, והוספת חמש; וחייב בקרבן, והוא הנקרא אשם גזלות.

ב. אחד הגזל, או העושק, או הגונב, או שהלוהו, או שהפקיד אצלו, או מצא אבדה וכחש בה, או שהיתה ביניהן שתפות ונשאר לו אצלו ממון, או שעשה לו מלאכה ולא נתן לו שכרו. כללו שלדבר: כל שאלו הודה חייב לשלם בדין, וכפר ונשבע משלם קרן וחמש, שנאמר "וכחש בעמיתו בפקדון . . ." (ויקרא ה,כא).

ג. במה דברים אמורים, בשהיה חייב לשלם מחמת עצמו; אבל אם היה חייב לשלם מחמת אביו, אינו משלם חמש. פיצד: כגון שגזל אביו או גנב או שהיה חייב לאחרים, והבן יודע, וכפר הבן ונשבע, ואחר כך הודה משלם הקרן בלבד: שנאמר "אשר גזל" (ויקרא ה,כג) על גזלו הוא מוסיף חמש, ואינו מוסיף חמש על גזל אביו.

ד. במה דברים אמורים, בשאין הגזלה קימת; אבל אם גזל אביו ומת, והרי הגזלה קימת, וכפר היורש ונשבע, ואחר כך הודה משלם קרן וחמש.

ה. גזל האב ונשבע והודה, ואחר כך מת הרי היורש משלם קרן וחמש; גזל ונשבע ומת, והודה היורש משלם הקרן בלבד. ובין כך ובין כך, היורש פטור מן האשם.

ו. הנשבע לגוי משלם את הקרן, ואינו חייב בחמש: שנאמר "וכחש בעמיתו" (ויקרא ה,כא). וכן הגזל פחות משווה פרוטה, וכפר ונשבע אינו חייב בחמש, שאין פחות משווה פרוטה ממון.

ז. כמה הוא החמש, אחד מארבעה בקרן: שאם גזל שווה ארבעה ונשבע, משלם חמשה; ואם היתה הגזלה קימת, מחזיר אותה ונותן דמי רביע שלה.

ח. אין הנשבע על כפירת ממון משלם חמש, עד שיודה מעצמו; אבל אם באו עדים, והוא עומד בכפירתו משלם הקרן בלבד על פי עדים, ואינו משלם את החמש: שהחמש עם הקרבן לכפרה הם באים, ואינו מביא אותן אלא על פי עצמו.

ט. הגזל את חברו אף על פי שכפר בו, הואיל ולא נשבע, אם חזר והודה, אינו חייב לרדף אחר הבעלים עד שיחזיר להם ממון שבדו: אלא יהי ביד הגזלן, עד שיבואו הבעלים ויטלו שלהן.

י. אבל אם נשבע על שווה פרוטה ומעלה חייב לרדף אחר הבעלים עד שיחזיר להם, אפלו הם באיי הים, מפני שכפר נתיאשו מאחר שנשבע, ואינן באין עוד לתבעו.

יא. אפלו החזיר הגזלה בלה חוץ משווה פרוטה, חייב להוליכה אחר הנגזל; ולא יתן לא לבנו שלנגזל, ולא לשלוחו, אלא אם פן עשה הנגזל השליח בעדים. ואם הביא את הגזלה ואת החמש לבית דין שבעירו הרי זה מביא אשמו, ומתכפר לו;

ובית דין מטפלין בה, עד שתגיע לבעלה. וכן נותן הוא לשלוח בית דין. וכל הנותן הגזל וכיוצא בו לבית דין, יצא.

יב. נתן לו את הקרן, ולא נתן לו את החמש, או שמחל לו על הקרן, ולא מחל לו על החמש, או שמחל לו על זה ועל זה, חוץ מפחות משוה פרוטה בקרן אינו צריך להוליך אחריו, אלא יבוא הנגזל ויטל את השאר. ואף על פי שהגזלה עצמה קימת, אין חוששין שמה תתיקר ונמצא הנשאר שווה פרוטה.

יג. אבל אם נתן לו את החמש, ולא נתן לו את הקרן, או שמחל לו על החמש, ולא מחל לו על הקרן, או שמחל לו על זה ועל זה, חוץ משווה פרוטה בקרן חייב להוליכו אחריו, או יתן לבית דין שבעירו כמו שבארנו.

יד. המחזיר את הקרן לבעלים, וכפר פעם שניה בחמש ונשבע עליו נעשה החמש כקרן לכל דבר, ומשלם עליו חמש אחר: שנאמר "וחמשתיו יסף עליו" (ויקרא ה, כד) מלמד שהוא מוסיף חמש על חמש, עד שיתמעט החמש שיכפר בו וישבע עליו משווה פרוטה.

טו. מי שהיה אצלו פקדון, וטען שאבד ונשבע, וחזר והודה שהוא אצלו, וחזר וטען שאבד ונשבע, וחזר והודה שהוא אצלו משלם חמש לכל שבועה ושבועה עם הקרן האחד: שנאמר "וחמשתיו יסף עליו" (ויקרא ה, כד), מלמד שהוא משלם כמה חמשים על קרן אחד.